

מסורת הש"ס

(א) וימלא לנ: א: (ב) ולקחנ ע"ב בתשנ פ"י שקליס מ"ו מ"ד תמיד לא: (ג) ז"ל על פתח (ד) ולקחנ ע"ב כחשנא לעיל לט: ברכות כח: שבת כח: וימלא יב: ענ: מגילה ט: כח: הוריות יב: תמיד לא: (ס) ונש"ס רש"י מגילה כו: כסס תוספתא דל"ן מורד"ן מדרבנ"י חת מחמת וגו' ומעלין וליף מדרבנ"י ויקם מזה וכו' וקו"שנ: (ז) ב"ב ד: ברכות ח: (ח) ז"ל דכ"ן דטפי טעמא לא רב"י (ט) ונ"ב: (י) בדרבס: (י"א) ב"ק מ"ו: (י"ב) ה"ה ב"ק: (י"ג) ז"ל כ"ן דטפי טעמא ר': (יד) וכו'. (י"ה) ב"ק: (י"ו) דנפוס' שטיקא וכו' בירושלמי ד' אמט' ענ פ"י ר' אליהו חתא כמו כסובא דסבא: (י"ז) מ"י דורא ענ לא משה ח"ו מסדרין כ"י: (י"ח) הסבא שמי אמט כלפי כ"ן ומורה כנגד: (י"ט) ומחנ הסב היה נתון בלשונא דביב: (ק"א) ב"י: (ק"ב) בירושלמי דשקליס ליהא וע"ה דער ארכ שש ורסנ שש וי"א דפרי פיה מרלה סס"י ו' רש"י וכו' ז"ק שטיקא כסס ירושלמי דמעניא פ"י כחשנא שטיקא: (ל) מ"א רובנ לארכי של ארון: (ק"א) רובנ לארכי: ז"ק:

הגהות הב"ח

(ב) גנ' ואמא דירדיה וכו' אמות ומחל' דביני דביני ואמא דירדיה וכו' אמות ומחצה דרבינ ביני ואמא דירדיה ואמא: **(ג)** שם מה אני מקיים את השלמות ועליהם להם הפנים ולי כלי' ותחת אבר ותחת זכר נמחק: **(א)** רש"י ד"ה שבלגה לא ותחת ז"ל נעשר אמות מ"מ ר"ל אפי' נשפי: **(ד)** ד"ה אלא למ"ד מורת וכו' בני דבי ארון ואמא דירדיה שהיה רוחא אמה ושמי אמות ומחל' דביני שורה לשלחן של משה ואמה דידיה ושמי אמות ומחל' דביני לשורה

מוסף רש"י

משוך מן ההותל שחי אבות ומחצה: מוחק מן הסתל לפיני שמי אמות ומחל' שפור דק' שמי הכהנס אז אלץ אז המסדרין שש מנפסת על להם פנים כסגת, ומתלוו למדן ולקלון יחד ורציעה נכשת שמי דמל' אז של אמות מן ההעשרה הכהנס על להם הפנים ופנים מל' אז שמי הדקנס (ויחז' א"ל פתח הבית: אלץ פתח הכיל כנפיתא ולא היו מניחין אותו שם אלץ לא להראות שמעלין בקדש דעשוי מניחו על של שמי וחד טעא סביל ומסדרי על גב' אז של משה, ועל של זכר צילתו עד שיקדשו כיוצו דקדמי לקמן (ויחז' ע"ב): אשר שברת: קול' יחיהו הוא למסמכה לשמחת לרסה (ב"ב יד:): שברי לוחות מונחים בארון: דכתיב (דברים י') אשר שברת ושמחת בל"ן: ח' השברים תשום בל"ן: מחמת אונסא: שגלה אז שטדרי דקוח מונות הסרי כו לבכדו (ברכות ח:):

שיטה מקובצת

(א) ומערב יחבי הכי: (ב) שפיר יחבי: (ג) לצמצם דחשד (שולחנות): (ד) אפי"ה כיון לא חתב הוא נמחק: (ו) ישורו שרי: (ז) כ"י הסיד ומחז' מן סברת שלחן משה: (ח) ותחת אמות נמחק: (ט) שלא היה ין מערב: (י) ויחזית: (יא) לה:

שתי הלחם פרק אחד עשר מנחות

מורד
למ"ד מורת ומערב א| הכי יתבי
והרוס יתבי
הכי:
כשלמא למ"ד לפון ודרוס
שפיר.
ב| דלע"ג דלא אפשר
יהא מקל'ת מן השולחן דדרוס
מערב דחי
אפשר
לנמנ'ס
שולחנות
של עשר אמות בעשר אמות (א) אפי"ה ד| ודמאי דטפי טפח לא הוי לא חשיב ליה:
אלא למ"ד מורת ומערב.
ח| הוא האורך והרוחב מלפון לדרוס מכדי שורה הפניות כמה מרוחקת מכותל פגיו שמי אמות ומחל' שיהו ו| כהני'ס הנושאים שני סדרים יכולים להלך זה נלד זה כדלמרינן במתני' (ס) דשני'ס היו מסדרין צבת אחת ולהילוך שני כדלמרינן לעיל (נא:): גבי דבי ארון (ס) ושלחן רוחב אמה ושמי אמות ומחל' דביני שורה לשלחן של משה ואמה דידיה ושמי אמות ומחל' דבינו לשורה דרומית ואמה רוחב השולחנות הכי עשר אמות ומחל' אישתכח דקאכלי פלגא צלמאת דדרוס: (ס) אכלתפס.
ולמ"ד פסון ודרוס ליכא למיפדך הכי דלדידיה הוי רוחבו ממורת מערב שורה מערבית משוכה מכותל מערבי שמי אמות ומחל' ואמה רוחב דשולחן ושמי אמות כו':
ו| **דמשה בדרייהו**
הוה יפסי.
צלמנע ממנ'ס
דליצבי שמי ח (י) (אמות)
הפרשות
של שמי אמות ומחל':
לא דמידלו ליה ומנח
ליה כו'.
שלא א| יהא י

משוך נלד מערב וראשו מכוון כנגד חזיר שצין שמי השורות דהשתא ליכא חלל חדא הפרשה: **כסלמדי היושב לפני רבו**. נמוך הימנו ק' אותם של שלמה נמוין משל משה דנית המקדש היה משופע וללד מערב י' מגביה יותר: **ומיפסי יא** ליה **פורא**. מושיב'ס נלד מורת במקום נמוך: **אם השלחן**. לשון יחיד: **על כולן היו מסדרין**. פעמים צוה פעמים צוה: **שנים שפיו כאלום מכפנים**. אלא פתח ההיכל כנפיתא ולא היו מניחין אותו שם אלץ לא להראות שמעלין בקדש דעשוי מניחו על של שמי וחד טעא סביל ומסדרי על גב' אז של משה, ועל של זכר צילתו עד שיקדשו כיוצו דקדמי לקמן (ויחז' ע"ב): אשר שברת: קול' יחיהו הוא למסמכה לשמחת לרסה (ב"ב יד:): שברי לוחות מונחים בארון: דכתיב (דברים י') אשר שברת ושמחת בל"ן: ח' השברים תשום בל"ן: מחמת אונסא: שגלה אז שטדרי דקוח מונות הסרי כו לבכדו (ברכות ח:):

אזיר שצין שמי השורות דהשתא ליכא חלל חדא הפרשה: כסלמדי היושב לפני רבו. נמוך הימנו ק' אותם של שלמה נמוין משל משה דנית המקדש היה משופע וללד מערב י' מגביה יותר: **ומיפסי יא** ליה **פורא**. מושיב'ס נלד מורת במקום נמוך: **אם השלחן**. לשון יחיד: **על כולן היו מסדרין**. פעמים צוה פעמים צוה: **שנים שפיו כאלום מכפנים**. אלא פתח ההיכל כנפיתא ולא היו מניחין אותו שם אלץ לא להראות שמעלין בקדש דעשוי מניחו על של שמי וחד טעא סביל ומסדרי על גב' אז של משה, ועל של זכר צילתו עד שיקדשו כיוצו דקדמי לקמן (ויחז' ע"ב): אשר שברת: קול' יחיהו הוא למסמכה לשמחת לרסה (ב"ב יד:): שברי לוחות מונחים בארון: דכתיב (דברים י') אשר שברת ושמחת בל"ן: ח' השברים תשום בל"ן: מחמת אונסא: שגלה אז שטדרי דקוח מונות הסרי כו לבכדו (ברכות ח:):

ועל של זכר צילתו. ושם היה מונח עד שיוקטרו הצוידין כדקמני מתני' [שס]: **שמעלין בקודש**. כגון כניסתו מניחו על של כסף וכשמגיע להיכל מסדר על של משה שמנופס זהב הרי עליה ולא מורדיין לכן צילתו מניחו על של זהב: **ויקם משה אם המשכן וגו'**. מדרשית וספיה דקרא בלשון הקמה דאפי' בלחות הלשון לא הורד שמע מיניה אין מורדיין ואי נמי דלא סייעוהו אחיו הכהנים בהקמת העמודים והאדנים ש"מ אין מורדיין לפיכך לא נתעסקו צו אחרים. ל"א מעיקרא ויקם משה את המשכן (שמות מ) דהיינו יריעות שנתחילה פורס היריעות ולא הורידן בהקמת העמודים והאדנים אלא אחו היריעות בידו עד שהקים כולן: **אשר שצרב ושפסס בארון**. ששים השצרים בארון:

למ"ד מורת ומערב א| הכי יתבי
והרוס יתבי
הכי:
כשלמא למ"ד לפון ודרוס
שפיר.
ב| דלע"ג דלא אפשר
יהא מקל'ת מן השולחן דדרוס
מערב דחי
אפשר
לנמנ'ס
שולחנות
של עשר אמות בעשר אמות (א) אפי"ה ד| ודמאי דטפי טפח לא הוי לא חשיב ליה:
אלא למ"ד מורת ומערב.
ח| הוא האורך והרוחב מלפון לדרוס מכדי שורה הפניות כמה מרוחקת מכותל פגיו שמי אמות ומחל' שיהו ו| כהני'ס הנושאים שני סדרים יכולים להלך זה נלד זה כדלמרינן במתני' (ס) דשני'ס היו מסדרין צבת אחת ולהילוך שני כדלמרינן לעיל (נא:): גבי דבי ארון (ס) ושלחן רוחב אמה ושמי אמות ומחל' דביני שורה לשלחן של משה ואמה דידיה ושמי אמות ומחל' דביני לשורה דרומית ואמה רוחב השולחנות הכי עשר אמות ומחל' אישתכח דקאכלי פלגא צלמאת דדרוס: (ס) אכלתפס.
ולמ"ד פסון ודרוס ליכא למיפדך הכי דלדידיה הוי רוחבו ממורת מערב שורה מערבית משוכה מכותל מערבי שמי אמות ומחל' ואמה רוחב דשולחן ושמי אמות כו':
ו| **דמשה בדרייהו**
הוה יפסי.
צלמנע ממנ'ס
דליצבי שמי ח (י) (אמות)
הפרשות
של שמי אמות ומחל':
לא דמידלו ליה ומנח
ליה כו'.
שלא א| יהא י

בשלמא למאן דאמר צפון ודרום שפיר אלא למאן דאמר מזרח ומערב מכדי שלחן כמה ^אמשוך מן הכותל שתי אמות ומחצה ואמה דידיה ושתי אמות ומחצה דביני ביני ואמה ^א ושתי אמות ומחצה דביני ביני ואמה דידיה אישתבח דקאכיל שלחן פלגא דאמתא בדרום מו סברת שלחן דמשה בהדיהו הוה יתיב לא דמידלי ליה ומנח ליה ומיתיהו להו דירדהו פורתא בתלמיד היושב לפני רבו ת"ר עשרה שלחנות עשה שלמה ולא היו מסדרין אלא על של משה שנאמר ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב עשר מגורות עשה שלמה ולא היו מורליקין אלא בשל משה שנא' ^ב (את) מגורת הזהב וגרותיה לבער בערב רבי אלעזר שמוע אומר על כולם היו מסדרין שנאמר את השולחנות ועליהם לחם הפנים ובכולן היו מורליקין שנאמר ואת המגורות וגרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור ר' יוסי בר' יהודה אומר לא היו מסדרין אלא על של משה אלא מה אני מקיים ואת השלחנות ^א אשר עליהם לחם הפנים זהב אלו שלשה שלחנות שהיו במקדש ^א שנים שהיו באולם מבפנים ^א לפתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותן לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב בציצית לחם ^א שבעלין בקודש ולא מורדיין אחר של זהב בפנים שעליו לחם הפנים תמיד ^א ומנא לן דאין מורדיין אמר רבי דאמר קרא ^א ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריהיו ויקם את עמודיו ומגלן דמעלין אמר רבי אחא בר יעקב דאמר קרא ^א את מחתות החמאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים ציפוי למזבח כי הקריבוים לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל בתחילה תשמישי מזבח ועבשיו גופו של מזבח ו' אשר שברת ושמתם בארון ^א תני רב יוסף מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו שאין נהוגין בו מנהג ביוון (סימ"ן ביוט"ל כר"ח ושכ"ח) אמר ריש לקיש פעמים שביטולה

צרישא דצרייטא מחלי הצית ובסיפא משלים כדשנין לעיל דצרישא לא חשיב צית קדשי הקדשים כהדי היכל ובסיפא קא חשיב צית קדשי הקדשים כהדי היכל: **בבמה** משוך מן הבות' שתי אמות ומחצה. כדמנא ציומא פרק אמר לן הממונה (דף לג:): ובקונטרס פירש הטעם שיהיו שני הכהנים הנושאים שני הסדרין יכולין להלך זה נלד זה: **מלמד** שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון. צפרק קמא דבצא בתרא (דף ד:). אמרינן והלוחות ארכן ששה ורסנן ששה ועוצינן ג' ואם כל אחת צפני עזמא היתה ששה על ששה אי אפשר ליישנן בלרון זו אלץ זו כ"ד טפחים לארבעתן וארכו של ארון לר"מ חמש עשרה טפחים בלמח צת ששה ולר' יהודה י"ב טפחים ומחל' דלמרינן בלמח צת חמשה דלממנים וחזי ארכו וז"ל שחזי לוחות תחת השלימות ^א וצירושלמי דשקלים צפ' י"ג שופרות (ה"ב) משמע דלורכן ששה ורוחבן שלשה ומנוחת ^א אורכן לארכו של ארון ויכול ליישב ארבעתן זו אלץ זו צרבתן והכי נמי אימת צפרק בתרא דתענית ירושלמי והש"ס שלנו נמי דקאמר צב"צ (דף ד:). ארכן ששה ורסנן ששה מלי' למימד דמייירי צין שתיקא כשהיו זו אלץ זו לרסנן והא דקאמר כמה לוחות אוכלות בלרון י"ב טפחים היינו צין לוחות וצברי לוחות כשהיו מנוחתם זו אלץ זו א' ארכן לארכו של ארון:

שציטולה

משמע דלורכן ששה ורוחבן שלשה ומנוחת ^א אורכן לארכו של ארון ויכול ליישב ארבעתן זו אלץ זו צרבתן והכי נמי אימת צפרק בתרא דתענית ירושלמי והש"ס שלנו נמי דקאמר צב"צ (דף ד:). ארכן ששה ורסנן ששה מלי' למימד דמייירי צין שתיקא כשהיו זו אלץ זו לרסנן והא דקאמר כמה לוחות אוכלות בלרון י"ב טפחים היינו צין לוחות וצברי לוחות כשהיו מנוחתם זו אלץ זו א' ארכן לארכו של ארון:

שתי הלחם פרק אחד עשר מנחות

צ"ב. תורה אור

1. ויַעֲשֶׂה שְׁלֹמֹה אֶת כָּל הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּתָּו יְיָ אֱתָ מִזְבֵּחַ הַזֹּהֵב וְאֶת הַשְּׁלִחָן אֲשֶׁר עָלָיו לָחֶם הַתְּנִינִים וְהַבְּכָר בְּבֶקֶר וְבֶעֱבֵר בְּעֶבֶר וְקִטְרֹת טַמִּים וּמַעֲרֹכֹת לָחֶם עַל הַשְּׁלִחָן הַזֶּהוּדִי וּמַעֲרֹכֹת הַזֹּהֵב וְיִתְּרֶיהָ לְבַעַר בְּעֶבֶר בְּעֶבֶר בִּי שְׁמֵרִים אֲנֹחֲזֵה אֶת שְׁמֵמֹתָי וְיִזְדָּה אֱלֹהֵינוּ וְאָתָּם עֹבֹכֹתם אֲחֹזֵ: דברי הימים ב י"א 3. ויַעֲשֶׂה שְׁלֹמֹה אֶת כָּל הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּתָּו הָאֱלֹהִים וְאֶת מִזְבֵּחַ הַזֹּהֵב וְאֶת הַשְּׁלִחָן הַזֶּהוּדִי וְהַשְּׁלִחָנוֹת וְעֻלָּתֵיהֶם לָחֶם הַתְּנִינִים:

דברי הימים ב ד יט 4. וְאֵת הַמַּעֲרֹכֹת וְהַיִּתִּים לְבַעֲרָם כַּמִּשְׁפָּט לְפָנֵי הַזֹּהֵב וְהָזָבֶה טָהֹר:

דברי הימים ב ד כ 5. וְהָיָה מִשְׁחָה אֶת הַמִּשְׁכָּן וְהָיָה אֵת אֲדָנָיו וְיִשָּׁם אֶת הַקִּרְשִׁי וְהָיָה אֵת בְּרִיחָיו וְהָיָה אֵת עַמּוּדָיו:

שמות מ יח 6. אֵת מַחְתֹּת הַחֲטָאִים וְהָאֵלֹהִי בַּנִּשְׁפָּתִים וְיִעֲשֶׂה אֹתָם רִקְעֵי פָחִים צִפּוּי לְמִזְבֵּחַ בִּי הַקְּרִיבִים לִפְנֵי יְיָ וְיִקְדָּשׁוּ וְיִזְדָּו לְאֹתֹת לִפְנֵי שְׁמִי: צ"ל: כמדבר י"ג 7. וְאֲבָכֶם עַל הַשְּׁלֹחַת אֶת הַקְּרִיבִים אֲשֶׁר יִזְדָּו עַל הַשְּׁלֹחַת דְּרָאשֵׁנִים אֲשֶׁר שִׁבְרָתָם וְשִׁתְּמָתָם בְּאֲרֹן: דברים י ב

רבינו גרשום

בשלמא למאן דאמר דאמר אורכו כלפי צפון מדרום ופחת קיימי והוה חזי דרי שולחן דיהא ליה רוחא כניגא אפרי למאן דאמר מזרח ומערב שאורכן לחובו של בית ורחבן מצפון לדרום מכדי שלחן כמה משוך מן הכותל השורה הסמוכה לכותל צפון שתי אמות ומחצה. לכן משוך כן כדי מקום הילוך שני כהני'ס זה בצד זה המכניסין עומדין בצפון ונפיתים בדרום והמוצי' וכו' וחזי כביר לא מסתרי להו ברווחא אלא בחזי פורגא: ואמא דירדיה דרחבו של שלחן: ושתי אמות ומחצה שבין שורה הראשונה לשלחן של משה. ואמה דירדיה דרחבו של שלחן משה חזי י' אמות: ושתי אמות ומחצה שבינו לשורה השנית ואמא דירדיה. רחב השלחנות של שורה שני' חזי י' אמות ומחצה: אשתכח דקא אכיל דרא השנית פלגא דאמתא במחציתו של היכל של צד דרום וחזי שלחן בדרום: ומשום הכי קא בעי' ב' אמות ומחצה בין כל שורה ושורה כדי שיכול לסורי הלחם סברת ושלחן דמשה בהדיהו בין ב' השורות הוה קאי דקא חשבת דאכיל פלגא דאמה בדרום. לא דמדלי' ליה השלחן של משה חזן ב' השורות לפעלה לצד מערבי שכלפי' בית קדשי הקדשים היה גבוה הקרקע יותר מן ההיכל ומיתני' להו לידיהו: לב' השורות כלפי מזרח פורגא ומקבין זו אצל זו שלא יהא ביעיזין אלא שתי אמות ומחצה ולא יהו אוכלות בדרום כלל והוה י' השורות למטה ושלחן של משה למעלה בתלמיד היושב לפני רבו: ועל כולן היו מסדרין. ועל איהו שצריח: דאמר קרא

ויקם משה את המשכן. אית דמתפרשי שהוא עצמו התחיל ללקימו והוא הקימו כלו ולא אחר: חזקוני